

3. Porovnání první a druhé hranice chudoby v roce 2014 v České republice (60 % a 70 % mediánového ekvivalizovaného disponibilního příjmu)

Porovnání první a druhé hranice chudoby nám lépe přiblíží příjmovou situaci osob, v tomto případě důchodců, seniorů a především osob ve věku 65 a více let, které žijí osaměle. Všimněme si, že pod první hranici chudoby se dostane jen malé procento těchto lidí, pod druhou hranici chudoby jich spadne výrazně více. Markantní je tento případ u jednotlivců ve věku 65 a více let žijících osaměle (v tabulce jsou vyznačeny červeně). Tato situace se týká především osaměle žijících žen, vdov, důchodkyň. Ženy jsou většinou mladší v partnerském páru než muži, jejich pracovní příjmy bývají nižší a dožívají se vyššího věku než muži. Pokud jim zemře partner nebo jsou rozvedené, jsou často závislé jen na jednom příjmu, v tomto případě to bývá starobní důchod a ten nebývá nijak vysoký. Ani vdovský důchod po manželovi ženě nezůstane v plné výši, ale je významně krácen.

Tab. 3.1 Osoby ohrožené chudobou v roce 2014

	1. hranice chudoby	2. hranice chudoby
Počet osob pod hranicí chudoby (v tis.)	1 002,3	1 752,2
Míra chudoby (podíl z celkového počtu osob v %)	9,7	17,0
Hranice příjmové chudoby roční (Kč)	118 817	138 620
Hranice příjmové chudoby měsíční (Kč)	9 901	11 552
Osoby s příjmem pod hranicí chudoby podle vybraných charakteristik		
(podíl těchto osob v příslušné skupině v %)		
Pohlaví muži	8,9	14,6
ženy	10,5	19,3
Věk do 18 let	14,7	22,8
18-64	9,1	14,7
z toho: 18-24	10,7	18,3
25-49	8,7	14,3
50-64	9,0	14,1
65 a více	7,0	19,4
Převažující ekonomická aktivita (osoby ve věku 18+)		
pracující celkem	3,6	7,8
nezaměstnaní	47,8	59,7
důchodci	6,9	18,4
ostatní neaktivní	14,7	22,9
Právní forma užívání bytu		
vlastnictví a bezplatné užívání	7,4	13,7
nájemní	20,4	32,1
Typ domácnosti		
domácnosti bez dětí celkem	7,3	14,5
jednotlivci celkem	15,4	35,4

z toho: muži	11,7	22,4
ženy	17,9	44,5
jednotlivci do 65 let	16,2	26,0
jednotlivci 65 a více let	14,5	44,8
2 dospělí, aspoň jeden 65 a více let	3,7	6,6
2 dospělí, oba do 65 let	7,6	10,9
ostatní domácnosti bez dětí	3,0	6,4
domácnosti se závislými dětmi celkem	12,1	19,5
1 dospělý, alespoň 1 závislé dítě	35,9	48,7
2 dospělí, 1 závislé dítě	8,0	12,6
2 dospělí, 2 závislé děti	8,3	15,3
2 dospělí, 3 a více závislých dětí	24,0	36,1
ostatní domácnosti se závislými dětmi	6,9	13,3

Zdroj: ČSÚ

První hranice chudoby je hranice příjmové chudoby 60 % mediánu ekvivalizovaného disponibilního příjmu.

Druhá hranice chudoby je hranice příjmové chudoby 70 % mediánu ekvivalizovaného disponibilního příjmu.

Počet osob, které se v roce 2014 nacházely pod první hranicí chudoby, bylo 1 002,3 tisíc, ale druhou hranici chudoby nepřekročilo již 1 752,2 tisíc osob (tj. 9,7 % a 17,0 % z celkového počtu obyvatel). Nejohroženějšími skupinami obyvatel jsou již zmínění lidé ve věku 65 a více let v jednočlenných domácnostech, osamělé ženy pečující o jedno a více dětí a především nezaměstnaní. Poslední dvě jmenované skupiny jsou hojně zastoupeny již pod první hranicí chudoby. To, že ženy pobírají nižší starobní důchody, je důsledkem vícenásobných znevýhodnění v průběhu životní dráhy. Ženy často pracují v oborech a profesích s průměrnými nižšími příjmy, mají téměř o čtvrtinu nižší výdělky než muži, ovšem i na stejných pozicích mohou mít nezřídka menší mzdu než jejich mužští kolegové (tzv. gender pay gap). V důsledku toho jsou nominálně nižší i odpovídající odvody na důchodové pojištění, jak uvádí publikace Vidovičové, Jahody, Vyhliďala, Godárové a Kofroně „[Příjmová chudoba a materiální deprivace seniorů: subjektivní a objektivní pohledy](#)“ VÚPSV.

V případě domácností jednotlivců s osobou ve věku 65 a více let se pod první hranici chudoby dostane 14,5 % těchto domácností, pod druhou hranici chudoby již 44,8 %. Hranice příjmové chudoby je v prvním případě 118 817 Kč ročně, tedy 9 901 Kč měsíčně; ve druhém případě 138 620 Kč ročně, to je 11 552 Kč měsíčně. Tuto příjmovou hranici nepřekročí již 44,8 % domácností jednotlivců ve věku 65 a více let. Viz publikace ČSÚ „[Příjmy a životní podmínky domácností 2014](#)“, tabulka č. 19.

Pokud domácnost tvoří dva dospělí, oba ve věku 65 a více let, není jejich situace tak dramatická jako u jednočlenných domácností v tomto věku. Pod první hranicí chudoby se nachází 7,6 % těchto domácností, pod druhou hranicí chudoby 10,9 %.

Přesuňme se od domácností k jednotlivcům a všimněme si podílu lidí v jednotlivých věkových skupinách, kteří se ocitli pod hranicí chudoby. V nejhorší situaci jsou děti do 18 let. Pod první hranicí chudoby jich je 14,7 %, pod druhou již 22,8 %, tedy téměř čtvrtina. Druhou skupinou jsou 65 a víceletí, kteří by sice nepřekročili první hranici chudoby v 7,0 %, ale druhou již v 19,4 %. Třetí nejvíce

Životní podmínky seniorů v Česku a v Evropě (SILC)

chudobou postiženou skupinou lidí jsou mladí lidé ve věku 18 až 24 let. První hranici nepřekročilo 10,7 % a druhou 18,3 %.

Věkové skupiny 25-49 a 50-64 let spadly pod první hranici chudoby v 8,7 % a 9,0 % a u druhé hranice bylo pořadí opačné, 50-64letí spadli pod hranici chudoby v 14,1 % a 25-49letí v 14,3 %.

Důchodců je v roce 2014 pod první hranicí chudoby 6,9 %, ale ve druhé již 18,4 %.

V nejhorším postavení jsou však nezaměstnaní. Pod první hranicí chudoby jich je 47,8 % a pod druhou již 59,7 %.

Pozn.: Data se týkají pouze obyvatel bytů (jak v rodinných, tak v bytových domech). Ubytovny, domovy důchodců apod. nejsou ve výběrovém šetření životních podmínek SILC zachyceny.

